

3. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: [навч. посіб.] / В.І. Лозова, Г.В. Троцько. – Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: «ОВС», 2002. – 400 с.
4. Мир детства: Подросток / под ред. А. Хрипковой. – 2-е изд., доп. – М.: Педагогика, 1989. – 288 с.: ил. – (Б-ка для родителей)
5. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста / Ф. Райс. – СПб. : «Питер», 2000. – 656 с.: ил. – (Серия «Мастера психологии»).
6. Раттер М. Помощь трудным детям. Пер. с англ. Е. Алексеевой, С. Нуровой / Майкл Раттер. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. – 432 с. (Серия «Мир психологии»).
7. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общ. ред. М.А. Галагузовой – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 416 с.
8. Фіцула М. М. Педагогіка: навч посіб. [для студ. вищ. пед. закл. освіти] / М. М Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с.

Юлія БЛИЗНЮК

ІНКЛЮЗИВНИЙ КЛАС: ЯК АСИСТЕНТИ ВЧИТЕЛЯ ДОПОМАГАЮТЬ УЧНЯМ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Що таке інклюзивне навчання?

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Інклюзивне навчання означає, що всі учні можуть навчатися в школах за місцем проживання, в загальноосвітніх класах, в яких в разі необхідності їм буде надаватися підтримка як у навчальному процесі, так і з перепланування школи, класів, програм і діяльності з тим, щоб всі учні без виключення навчалися і проводили час разом.

Інклюзивне навчання:

- Ґрунтується на правах людини й принципах рівності.
- Спрямоване на всіх дітей і дорослих, особливо тих, хто є виключеним з загальної системи навчання.

- Це процес усунення бар'єрів в системі освіти та системі підтримки.

Основа інклюзивного навчання

Всі учні:

- Можуть навчатися різними методами та в різний період часу.
- Мають індивідуальні здібності й особливості.
- Хочуть відчувати, що їх розуміють і цінують.
- Мають різне походження і бажають, щоб їх відмінності поважалися.
- Пізнають скрізь.

Які це діти з особливими потребами?

Термін «діти з особливими потребами» стосується дітей до 18 років, які потребують додаткової навчальної, медичної й соціальної підтримки з метою покращання здоров'я, розвитку, навчання, якості життя, участі в громаді, тобто включення. Сьогодні в Україні немає єдиної офіційної термінології для характеристики дітей з особливими потребами.

Хто ж такий асистент вчителя і яка його роль в освітньому процесі?

Як учасник інклюзивного освітнього процесу асистент учителя забезпечує соціально-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами: разом з учителем класу проводить навчальні, виховні, соціально-адаптаційні заходи, запроваджуючи ефективні форми розвитку та навчання; допомагає дитині у виконанні

навчальних завдань, залучає учня до різних видів навчальної діяльності; у складі групи фахівців бере участь у розробці та виконанні індивідуальної програми розвитку дитини; адаптує навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дитини з особливими освітніми потребами. Згідно з нормативно-правовими документами у процесі освітньої діяльності асистент учителя виконує організаційну, навчально-розвиткову, діагностичну, прогностичну та консультативну функції.

- **Організаційна**

Допомагає в організації освітнього процесу в класі з інклюзивним навчанням; надає допомогу учням з особливими освітніми потребами в організації робочого місця; проводить спостереження за дитиною з метою вивчення її індивідуальних особливостей, схильностей, інтересів та потреб; допомагає концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю учня; співпрацює з фахівцями, які безпосередньо працюють із дитиною з особливими освітніми потребами та беруть участь у розробці індивідуальної програми розвитку. Забезпечує разом з іншими працівниками здорові та безпечні умови навчання, виховання та праці. Веде встановлену педагогічну документацію.

- **Навчально-розвиткова**

Співпрацюючи з учителем класу, надає освітні послуги, спрямовані на задоволення освітніх потреб учнів; здійснює соціально-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами, дбає про професійне самовизначення та соціальну адаптацію учнів. Сприяє розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поліпшенню їхнього психоемоційного стану. Стимулює розвиток соціальної активності дітей, сприяє виявленню та розкриттю їхніх здібностей, талантів, обдарувань шляхом їхньої участі в науковій, технічній, художній творчості. Створює навчально-виховні ситуації, атмосферу оптимізму та впевненості у своїх силах і майбутньому.

- **Діагностична**

Разом із групою фахівців, які розробляють індивідуальну програму розвитку, вивчає особливості діяльності й розвитку дітей з особливими освітніми потребами, оцінює навчальні досягнення учня; оцінює виконання індивідуальної програми розвитку, вивчає та аналізує динаміку розвитку учня.

- **Прогностична**

На основі вивчення актуального та потенційного розвитку дитини бере участь у розробці індивідуальної програми розвитку.

- **Консультативна**

Постійно спілкується з батьками, надаючи їм необхідну консультативну допомогу; інформує вчителя Розділ 1. Нормативно-організаційне забезпечення діяльності асистента вчителя у класі з інклюзивним навчанням у світлі концепції Нової української школи 18 класу та батьків про досягнення учня. Дотримується педагогічної етики, поважає гідність особистості дитини, захищає її від будь-яких форм фізичного або психічного насильства. Постійно підвищує свій професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру.

Окрім цього, асистент учителя повинен знати: Основи законодавства України про освіту, соціальний захист; міжнародні документи про права людини й дитини; державні стандарти освіти; нормативні документи з питань навчання та виховання; сучасні досягнення науки й практики в галузі педагогіки; психолого-педагогічні дисципліни; особливості розвитку дітей з особливими освітніми потребами різного віку; ефективні методи, форми та прийоми роботи з дітьми, застосовуючи індивідуальний та диференційований підхід; рівні адаптації навчального та фізичного навантаження; методи використання сучасних технічних засобів та обладнання; основи роботи з

громадськістю та сім'єю; етичні норми й правила організації навчання та виховання дітей; норми та правила ведення педагогічної документації.

Повинен уміти: Застосовувати професійні знання в практичній діяльності, здійснювати педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання; разом з іншими фахівцями складати та реалізовувати індивідуальну програму розвитку дитини; вести спостереження та аналізувати динаміку розвитку учня; налагоджувати взаємостосунки між усіма суб'єктами навчально-виховної діяльності; займатись посередницькою діяльністю у сфері виховання та соціальної допомоги.

Повинен мати: Розвинені комунікативні та організаційні здібності, здатність співчувати, співпереживати; орієнтації, спрямовані на розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, на творчу педагогічну діяльність; навички вирішення конфліктних ситуацій, співпраці з учителем класу, що допомагає приділити увагу кожному учню під час освітнього процесу.

До того ж, асистент вчителя повинен працювати не лише з однією дитиною, яка має особливі освітні потреби, а й з усім класом або групою. Я вважаю, що асистент вчителя і вчитель – це команда, яка має навчитися працювати разом і не конкурувати між собою.

Хто захоче працювати асистентом учителя або думає, що працювати на цій посаді легко:

З власного досвіду, можу сказати: щоб бути асистентом учителя не достатньо мати просто освіту педагога. Асистент учителя – це людина з великим серцем і душею, яка може вийти в положення у будь-якій ситуації, співпереживати, терпляча та має розуміти дитину. Також варто стати другом для учня, щоб навзаєм отримати повагу і довіру. Бо без цих складників дитина закривається в собі, важко йде на

контакт, що заважає успішному результату в освітньому процесі.

А ще важливо: не забувати, що діти, у яких виникають труднощі з навчанням, потребують набагато більше часу і не потрібно себе картати в тому випадку, коли ви не отримуєте поставлених цілей, робіть це тоді, коли ви доклали мало зусиль та навичок для дитини, які могли б знадобитися їй в нелегкому житті.

Список використаної літератури

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання :навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. – Харків: Видавництво "Ранок",2019. – 216 с.
2. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивнооу мередовищі : навчально-методичний посібник /
3. *А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко.* – Харків: Видавництво "Ранок",2019. – 304с.

Лариса БРОВКО

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДІ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Запроваджувана нами технологія організації інтенсивного навчання студентів у відокремленому структурному підрозділі «Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавської державної аграрної академії» була спрямована на реалізацію наукових ідей доктора педагогічних наук, професора В. Стрельнікова, який має значні напрацювання з означеної проблеми [3–24], і представників його наукової школи – доктора педагогічних наук Л. Лебедик [1–2; 25], кандидата педагогічних наук С. Шарої [25].